

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ

УДК 94(477.86)

DOI: 10.31651/2076-5908-2022-1-150-160

БОРЧУК Степан Миколайович,
доктор історичних наук, професор кафедри
всесвітньої історії Прикарпатського
національного університету ім. В. Стефаника,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7494-7369>,
e-mail: borchuk_s@ukr.net,

ЛИЗЕНЬ Євген Володимирович,
аспірант кафедри всесвітньої історії
Прикарпатського національного університету
ім. В. Стефаника,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3621-5922>,
e-mail: luge82@ukr.net

МИРОТВОРЧА МІСІЯ АНТАНТИ ПІД ГОЛОВУВАННЯМ Ж. БАРТЕЛЕМІ (20 ЛЮТОГО – 3 БЕРЕЗНЯ 1919 Р.)

У статті розглянуто діяльність другої миротворчої місії Антанти на теренах Східної Галичини під проводом французького генерала Жозефа Бартелемі, аналізуються причини її появи та наслідки дипломатичної роботи для обох сторін польсько-українського військового конфлікту 1918–1919 рр. Доведено, що поруч з офіційними завданнями члени місії мали важливі доручення і щодо подальшого проникнення і зміцнення в Галицькому регіоні позицій Антанти. Не менш важливим її завданням було вивчення обставин польсько-українського конфлікту, оцінка перспектив використання польських та українських військ у боротьбі проти більшовицької Росії.

Ключові слова: миротворча місія, Ж. Бартелемі, ЗУНР-ЗОУНР, Польща, Антанта, Східна Галичина.

Постановка проблеми. На сучасному етапі Україна знаходиться в активному процесі розбудови власної державності. Цей процес ґрунтується на зв'язках із іншими державами та міжнародними організаціями й інституціями. В цьому контексті надзвичайно актуальною є розробка проблематики діяльності миротворчих місій під час польсько-української війни 1918–1919. Зважаючи на це, варто детальніше зупинитися на розгляді проблеми вирішального впливу політики Антанти щодо припинення польсько-українського військового конфлікту в зазначений період. Адже досвід минулого неоціненно важливий для України в сучасних реаліях російсько-української війни та діяльності міжнародних інституцій у її припиненні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Першими висвітлювали означене питання безпосередні учасники подій: М. Лозинський [1, 2], М. Омелянович-Павленко [3], В. Кучабський [4], А. Крезуб [5], Л. Шанковський [6], І. Карпінець [7], С. Шухевич [8] та ін. Характерною рисою цих досліджень стало поєднання у них ознак наукової праці, таких як посилання на історичні джерела та цитати із них, із власними спогадами та рефлексіями автора, аргументацією або виправданнями його політичних поглядів чи вчинків. Зокрема, аналізуючи польсько-українську війну 1918–1919 рр. та діяльність місії Ж. Бартелемі та міжсоюзної комісії Л. Боти член УНРади М. Лозинський у праці «Галичина в роки 1918–1920» [1] аргументував, «на жаль трагедія лежала в тім, що ні Антанта, ні більшовики не

хотіли допустити до державної самостійності України: тому не думали сповняти тих надій, які на них покладено». Серед масиву досліджень особливо вирізняються воєнно-історичні нариси старшини УГА Л. Шанковського, зокрема, у праці «Українська Галицька Армія» [6], де на основі власного пройденого бойового шляху у ході польсько-української війни 1918–1919 рр. окрім детального опису питання організації та стратегії боротьби УГА, автор ґрунтовно проаналізував діяльність місії Ж. Бартелемі та її вплив у вирішенні польсько-українського військового конфлікту.

На зорі незалежності української історіографії побачили світ синтетичні праці М. Литвина та К. Науменка «Історія ЗУНР» [9], М. Литвина «Українсько-польська війна 1918–1919 рр.» [10]. Тематика їхніх наукових робіт охоплювала широкий спектр проблем, які неможливо було ґрунтовно та досконало висвітлити, зважаючи на невеликий обсяг вказаних праць. Попри те, згадані автори, торкнулись таких проблем як поява першого делегата Антанти під час львівських боїв 1–22 листопада 1918 р. французького поручника Анрі Віллема, діяльності місії під керівництвом Ж. Бартелемі та роботи комісії Л. Боти в рамках Паризької Мирної Конференції (далі – ПМК) тощо.

В контексті вивчення вказаної проблематики в українській історіографії, то особливої уваги заслуговує дисертація львівської історикіні Ганни-Меланії Тички, яка у своїй дисертації «Східна Галичина у політиці Франції (1918 – 1923)» [11] зуміла значно заповнити цю прогалину. Авторка запропонувала розрізнити дві окремі – місії Ж. Бартелемі, перша з яких діяла у Львові у січні – лютому, а друга – наприкінці лютого початку березня 1919 р. Вона обґрунтувала, що коло зацікавлень представників місії Ж. Бартелемі не обмежувалося виключно польсько-українським конфліктом. Іноземні делегати жваво цікавилися політичними подіями у Варшаві, боєздатністю польського війська, єврейськими погромами у Галичині, залученням військ УНР до боротьби з більшовиками і навіть повсякденним життям львів'ян. Тож з впевненістю можна стверджувати, що зазначена робота є першим ґрунтовним дослідженням в розробці даної проблематики в українській історіографії.

Серед польських вчених, слід відзначити праці М. Клімецького [12] та Т. Кісілевського [13]. Джерельною базою дослідження є матеріали Державного архіву Львівської області (ДАЛО) – Ф. 257 «Львівське наукове товариство з вивчення оборони Львова та Південно-східних воєводств у 1918 – 1920 роки» [14], а також спогади сучасників окреслених подій. Зокрема, найкраще мемуарно-аналітичне дослідження, на нашу суб'єктивну думку, вийшло з під пера командувача УГА М. Омеляновича-Павленка «Українсько-польська війна» [3]. Попри невеликий обсяг праці генералові вдалося покроково описати перемовини військового керівництва УГА з другою місією під головуванням Ж. Бартелемі, що проходили 22 лютого 1919 р. у Ходорові. Досить велика кількість матеріалів, які допомагають простежити діяльність другої миротворчої місії Ж. Бартелемі міститься у таких тогочасних польських та українських періодичних виданнях: «Gazeta Lwowska», «Chwila», «Република», «Наша мета» та «Стрілець».

Стан наукової розробки проблеми свідчить про актуальність її комплексного вивчення й потребу залучати нові джерела для висвітлення діяльності миротворчих місій під головуванням французького генерала Ж. Бартелемі у контексті визначального впливу держав Антанти стосовно вирішення польсько-українського військового конфлікту 1918–1919 рр.

Мета. На основі попереднього доробку українських та польських науковців, архівних матеріалів, тогочасної періодики та спогадів сучасників тих подій всебічно висвітлити структуру, основні завдання і напрямки діяльності другої місії Ж. Бартелемі на теренах Східної Галичини.

Автори статті використовують системний підхід і принцип історизму, які дають їм змогу комплексно відтворити всі аспекти діяльності другої місії Ж. Бартелемі. Достовірність і повноту інформації забезпечили методи джерелознавчого й історіографічного аналізу та синтезу.

Виклад основного матеріалу. Діяльність другої місії на чолі з Ж. Бартелемі розпочалася щойно тоді, коли український генеральний наступ у середині лютого 1919 р. став загрожувати окупованому поляками Львову. У майже безнадійному для них становищі, терміново спеціальним потягом 17 лютого 1919 р. з Варшави до Львова о 10.00 вирушила коаліційна місія на чолі з Ж. Бартелемі. До її складу також увійшли ген. Картон де Віарт, проф. Роберт Говард Лорд, полк. Г. Сміт, майор де Летоїле, поручник Ламарк, поручник Форстер та поручник Перголесі. Зазначена місія репрезентувала Францію, Велику Британію, США та

Італію та знаходилась під патронатом Ж. Нуланса. Як можемо простежити, місія стала не суто французько-англійською, а отримала статус міжсоюзної. До місії Ж. Бартелемі на час її перебування у Львові офіційно були прикріплені також польські офіцери А. Хемпель, Р. Міхаловський, З. Мицельський та С. Щепановський [15, 1].

Так розпочався другий етап діяльності Ж. Бартелемі в Східній Галичині. Варто зазначити, що єдиним завданням нової місії під керівництвом французького генерала було укладення польсько-українського тимчасового перемир'я у Східній Галичині. Адже в інтересах Антанти, а саме Франції було залишити за Польщею західну частину Східної Галичини [10, 274].

Вже на другий день Вовчухівської офензиви 18 лютого 1919 р. НК УГА в особі полковника В. Курмановича отримала телеграму від Найвищої ради Антанти з вимогою негайно припинити бої в районі залізниці Перемишль – Львів, щоб уможливити приїзд місії Ж. Бартелемі до Львова. 20 лютого вже зі Львова НК УГА отримала другу вимогу місії Антанти – щоб їй забезпечили проїзд зі Львова до Ходорова для переговорів з УГА про припинення військових дій; при тому було зазначено, що будь-яке відкинення цієї вимоги розглядатиметься як акт ворожого вчинку проти Антанти [6, 122]. Таким чином, у вирішальній фазі боротьби за Львів місія Ж. Бартелемі зажадала припинення бойових дій на польсько-українському фронті, щоб вона мала можливість провести перемовини з обома сторонами військового конфлікту [16, 36].

Командування УГА та генерал М. Омелянович-Павленко категорично відмовлялися припинити операцію в момент її найвищого піднесення. Та уряд ЗОУНР на чолі з Є. Петрушевичем особисто продовжували вірити у великодушність Антанти, яка, між іншим, знову проявила лицемірство: разом з місією до блокованого Львова в поїзді були таємно перевезені 14 тис. гвинтівок із боєприпасами [9, 165]. І все ж, ДС ЗОУНР наказав НК УГА припинити бої на цілому фронті й погодився розпочати з поляками переговори, метою яких було встановлення демаркаційної лінії і припинення військових дій аж до часу, поки справу Східної Галичини не вирішить ПМК [5, 106]. У своїх спогадах ці події М. Омелянович-Павленко оцінив так: «Не треба доводити, що самий факт можливості переговорів дуже шкідливо відбивався на наших замірах. Уряд не знайшов можливості відмовити відпоручникам держав-переможців» [3, 155].

Учасники миротворчої місії одразу розпочали роботу. Вже 21 лютого 1919 р. члени місії Моуль та Форстер виїхали в товаристві польського офіцера Б. Залеського на північний відтинок Львівського фронту в Збоївських, а К. де Віарт відвідав військовий шпиталь у Львові, де провів розмови з польськими й українськими пораненими вояками, розпитував про їхні настрої щодо польсько-українського конфлікту [15, 3]. Того ж дня члени місії провели розмову з трьома українськими офіцерами, які під час останнього наступу УГА на Львів потрапили до польського полону [16, 3]. Делегати Антанти зустрілися з представниками Червоного Хреста, з якими обговорили гуманітарну ситуацію у Львові [17, 3].

Зважаючи на складнощі, пов'язані з веденням дистанційних переговорів з українською стороною, чи, так би мовити, взагалі їхньою відсутністю, члени місії Ж. Бартелемі вирішили особисто навідатися до НК УГА, що на той час знаходилася у Ходорові [11, 95]. Про прибуття місії Антанти до ставки НК УГА М. Омелянович-Павленко згадував: «22 лютого о 12 годині дня я й полковник В. Курманович із старшинами штабу зустріли на дворці заступників всемогутньої в той час спілки держав» [3, 44].

Генерал Ж. Бартелемі виклав пропозиції щодо припинення бойових дій. Він заявив, що держави Антанти бажають порозуміння між супротивниками, для чого необхідно припинити війну й встановити тимчасову демаркаційну лінію. Згідно з нею, українському війську пропонували відійти на схід за лінію, що проходила вздовж р. Буг, західних кордонів Львівського, Перимішлянського, Бібрського повітів, далі – вздовж р. Стрий. У такий спосіб до Польщі відходили Львів, Дрогобицько-Бориславський нафтовий район та велика частина Східної Галичини [10, 265]. Як справедливо визначав М. Лозинський, це було «одностороннім диктатом, який комісія на основі порозуміння з поляками рішила накинути українцям» [1, 81]. Біля 14.30 22 лютого зі Станиславова прийшла відповідь, у якій зазначалося, що в запропонований час відповідь не може бути надіслана й що на ранок 23 лютого ДС ЗОУНР обов'язково надасть своє рішення. Місія Антанти не заперечувала та з усім можливим комфортом була доправлена до Львова [3, 45]. Того дня частина членів

місії, яка не брала участі в Ходорівських переговорах, побувала на Львівському фронті з інформаційною метою [17, 1].

Безперечно, такі умови були неприйнятні для української сторони, зважаючи на успішний розвиток Вовчухівської наступальної операції, блокування Львова й цілковиту стабільність фронту на інших ділянках. Зауважимо, що українців представляли тільки військовики, які виступали навіть проти тимчасового перемир'я у розпал офензиві. Всупереч військовим, Є. Петрушевич дав розпорядження керівникам галицької делегації у Львові полковнику М. Тарнавському та Л. Бачинському підписати договір про перемир'я. 23 лютого 1919 р. проведено підготовчу працю, а вже 24 лютого читаємо в повідомленні газети «Республіка», що «о 12.25 годин було підписано умову між українськими і польськими військами, яка складалася з семи точок», та що «всі воєнні акції припиняються 25 лютого о 6 годині ранку». Дану умову підписали: з українського боку – полковник М. Тарнавський, Л. Бачинський та отець Бонн; з польського – полковник Мечислав Кулінський, майор Я. Гемпель і майор В. Марянський. Згідно з цим документом, шлях Львів – Сихів мав залишитися вільним від бойових дій, щоб можна було підтримувати зв'язок між зацікавленими сторонами у вирішенні польсько-українського протистояння. Заборонялося перебування війська в прифронтовій смузі, а для перевірки встановлювалися контрольні пости. Полякам дозволили надсилати з Перемишля до Львова не більше трьох поїздів і лише з харчами [18, 2]. Такі кроки політичного керівництва ЗОУНР були зумовлені сподіванням допомоги від Антанти та вірою в її заяву, що Польща має постати тільки на безперечно польських землях (VIII розділ Версальського договору – Є. Л.). Так як Східна Галичина є безумовно українською землею, то уряд ЗОУНР сподівався, що Антанта накаже полякам припинити загарбницьку війну проти східних галичан. З цього приводу М. Лозинський зауважив: «Сю віру Українців ждало велике розчарування» [2, 12].

Відповідно 25 лютого о 6 годині ранку Рада Державних секретарів ЗОУНР наказала припинити всі бойові операції. У цей час українські війська наступали на Львів, а поляки лише займали клин уздовж залізничного шляху Перемишль – Львів. Слід зазначити, що бойові дії зупинилися тоді, коли становище польської армії було критичним і українці мали надію невдовзі здобути столицю Східної Галичини [19, 199–200].

Польський історик Я. Гуперт, згадуючи про тимчасове припинення вогню, писав, що воно для поляків мало велике стратегічне значення, адже впродовж п'яти днів їм вдалося доправити до оточеного УГА Львова зброю, амуніцію, підкріплення та провести роботи щодо укріплення бойових позицій [7, 33]. Одним з прикладів цього може слугувати той факт, що вже 25 лютого 1919 р. вранці за посередництва Антанти до Львова прибув перший залізничний транспорт з американською мукою; ешелон складався із 40 вагонів [20, 4].

25 лютого 1919 р. переговори з місією Ж. Бартелемі продовжились у Львові, куди прибула делегація ЗОУНР, яка складалася з цивільних державних діячів, дипломатів та військовиків. Членами делегації були: О. Бурачинський, С. Витвицький, М. Лозинський, В. Темницький, полковники К. Слюсарчук і В. Фідлер, отаман Теодор Рожанковський, перекладач о. Франц Ксаверій Бонн; загальне керівництво здійснював В. Охримович [21, 5].

Польське представництво очолив А. Скарбек. Того ж дня було погоджено програму нарад: спочатку мало відбутися засідання представників Антанти з делегацією ЗОУНР, згодом спільне з поляками. Якщо на переговорах між воюючими сторонами не було б досягнуто порозуміння, то місія Ж. Бартелемі мала запропонувати власні умови перемир'я [22, 278].

Після конференції з місією Антанти розпочалися прямі переговори між польською та українською делегаціями. Основна дискусія знову розгорнулася навколо демаркаційної лінії, запропонованої Ж. Бартелемі. Українська делегація обстоювала тимчасову лінію розмежування вздовж р. Сян, наголошуючи на тому, що державний кордон між УНР та Польщею повинен проходити значно далі на захід, згідно з етнічним розмежуванням двох народів. Водночас польська сторона обстоювала демаркаційну лінію по р. Збруч, але в ході обговорення запропонувала компромісний власний варіант: лінію Берестечко – Буськ – Перемишляни – Рогатин – Галич – Калуш – гора Попада [23, 5–6]. На нашу думку, найбільш імовірно, ця лінія була заявлена, щоби пізніше показати, що поляки готові були йти на компроміс. Вони знали, що українці не погодяться на такий варіант розмежування, так як УГА мала б залишити значну частину східногалицьких теренів, яку контролювала вже

протягом кількох місяців. Як бачимо, для обох воюючих сторін будь-яке перемир'я було не на часі, тому кожна з них висувала жорсткі територіальні вимоги одна до одної.

За таких умов місія Ж. Бартелемі вирішила в ультимативній формі змусити супротивників до прийняття власного компромісного варіанту перемир'я. 28 лютого 1919 р. о 15.40 коаліційна місія викликала польську та українську делегації і продиктувала їм умови перемир'я, відповідь на які повинна була бути надана до 5 березня 8.00 [24, 86]. Генерал Ж. Бартелемі представив демаркаційну лінію, за якою майже третина Східної Галичини включно зі Львовом і Дрогобицько-Бориславським нафтовим басейном, мала відійти до Польщі. Представники Антанти запевняли, що це тимчасова лінія розмежування, а остаточний кордон встановить ПМК. Своєю чергою представник США Р. Лорд вказував, що поляки краще керуватимуть нафтовим басейном і більш раціонально використовуватимуть його родовища. Водночас антантівська місія обіцяла, що якщо галицький уряд на неї погодиться, то Антанта визнає ЗОУНР та надасть усіляку допомогу [16, 36].

Доречно зауважити, що перед врученням сторонам конфлікту проєкту тимчасового перемир'я Ж. Бартелемі оголосив промову для представників ЗОУНР, у якій яскраво змалював, з одного боку, зростаючу силу поляків, включно з армією Ю. Галлера, і гнів Антанти, який впаде на українців, якщо вони не приймуть умови Антанти, а з іншого – прихильність союзних держав, якщо галичани погодяться на їхні пропозиції [6, 122–123]. На основі цього проєкту Польща мала отримати не тільки невеликі частини Східної Галичини, які досі завоювала, але ЗОУНР повинна була також поступитися їй великими просторами галицької території, які УГА міцно тримала у своїх руках, разом з нафтовими родовищами в околицях Дрогобича та Борислава, що становили основну статтю дохідної частини бюджету ЗОУНР. Загалом галичани мали поступитися 1/3 території Східної Галичини [2, 13]. Генерал Ж. Бартелемі закликав дослухатися до делегатів Антанти, оскільки тоді вона визнає суверенність УНР. Між іншим політичні та військові сили Польщі запевняли, що йдуть на компроміс, адже законним для них було вимагати проведення демаркаційної лінії по р. Збруч [16, 126].

Про певну заангажованість поглядів генерала Ж. Бартелемі свідчить і той факт, що він запевняв польську делегацію, будімо тимчасова демаркаційна лінія не позбавляє Польщу прав на захоплення цілої Східної Галичини. Власне, це і було суттю його плану «врегулювання польського-українського конфлікту».

В цей час у Східній Галичині перебував С. Петлюра, який 24 лютого 1919 р. приїхав до Станиславова, де його зустріли представники цивільної та військової влади ЗОУНР [21, 2]. 27 лютого 1919 р. дипломатична місія Антанти, дізнавшись про перебування С. Петлюри в Східній Галичині, вирішила зустрітися в Ходорові з ним, а також з делегатами ЗОУНР Є. Петрушевичем та С. Голубовичем [21, 1]. С. Петлюра погодився підтримати Ж. Бартелемі за умови, що Антанта визнає УНР і ЗОУНР і надасть допомогу українцям у боротьбі з більшовиками. Членам галицької делегації С. Петлюра радив прийняти пропозиції генерала Ж. Бартелемі, бо це відкриє шлях до визнання УНР в Європі та дасть змогу отримати допомогу амуніцією та військовими товарами для продовження боротьби за незалежність України. «Вже тоді Петлюра готовий був на поступки коштом Східної Галичини, – стверджував М. Лозинський, – щоб за них одержати мир з Польщею і визнання Антанти» [1, 77]. С. Петлюра наполягав на тимчасовій територіальній поступці полякам, що давало шанс визнання УНР державами Антанти та створювало сприятливі умови для надання останньою допомоги. Такі його кроки були зумовлені критичним становищем на фронті з головним ворогом українців – у середині лютого 1919 р. більшовицьке військо розгорнуло широкомасштабний наступ проти Дієвої армії та оволоділо Фастовом. Невдовзі Київська група зайняла Білу Церкву, Коростень і просунулась на Житомир. У березні більшовики були вже в Козятині, Бердичеві, Вінниці. Військо Директорії відходило щораз далі на південь і південний захід.

За свідченнями уповноваженого Варшавою Р. Міхаловського, позитивні враження від того, що С. Петлюра готовий прийняти умови місії Антанти, мали від зустрічі і члени антантівської місії [16, 126].

Таким чином С. Петлюра хотів, щоб його «прикрили зі спини», тоді він зміг би боротися з більшовиками. Його бажання співпадало з намірами Антанти. Але більшість представників

ЗОУНР не були згодні поступитися Польщі територією, адже саме Польщу вони вважали своїм основним ворогом. Ця точка зору зрештою перемогла. С. Голубович заявив, що національні інтереси виключають можливість віддати частину спірної території. Отже, плани С. Петлюри заручитись підтримкою Антанти провалилися [16, 145].

Настрої ж галицького стрілецтва висловив С. Шухевич: «Коли б Начальна команда погодилася на пропоновану демаркаційну лінію, то вже тоді було б прийшло на фронті до повної катастрофи. Грозило те, що весь фронт кине кріси і піде домів...» [8, 140–141]. 28 лютого 1919 р. С. Петлюра, попрощавшись із представниками УНРади та ДС ЗОУНР, покинув Станиславів та виголосив на вокзалі такі слова: «схиляю своє чоло перед тими лицарями нашої батьківщини, які наклали і накладають своїм життям у боротьбі з віковим ворогом, що все хотів і хоче поневолити нас національно і соціально, поділяю ту енергію й ініціативу, з якою різні національно-громадянські організації ставляться до потреб моменту і допомагають державній владі та війську в задоволенню його потреб» [21, 2].

Генерал Ж. Бартелемі докладав великих зусиль, щоб домогтися припинення війни – певна річ, на своїх умовах, закликаючи насамперед українців іти на різноманітні поступки. Як досвідчений військовик він усвідомлював, що ситуація на фронті для поляків майже критична. Але галичани погоджувалися лише на демаркаційну лінію по р. Сян з поверненням Львова. Звичайно, на них впливали успіхи на фронті. Та, як заявляв польській делегації у Львові проф. Р. Лорд перед виїздом до Ходорова, лінію по р. Сян місія не братиме до уваги й нафтовий басейн відходитиме до Польщі [15, 2]. Останнього дня Ходорівських переговорів Ж. Бартелемі теж не вдалося зламати опір української делегації. Навіть член місії Р. Фостер писав, що «ця спроба перемир'я була помилкою, оскільки за її умовами українці повинні були покинути свої нафтові центри, залишити Львів і віддати половину Галичини» [6, 75].

Підсумовуючи діяльність місії, варто наголосити на тому, що переговори з місією Ж. Бартелемі у Львові завершилися без укладання угоди. Вручаючи проєкт делегатам ЗУНР О. Бурчинському, С. Витвицькому та М. Лозинському, Ж. Бартелемі попередив їх, що хоча становище на фронті в даний момент склалося на користь ЗУНР, Польща може незабаром розпочати наступ, маючи допомогу армії Ю. Галлера [3, 161]. Проєкт перемир'я місії Антанти мав 4 документи: дві пояснювальні записки, договір і карту розмежування. Їх суть зводилася до припинення бойових дій з моменту підписання перемир'я, відступу війська за так звану демаркаційну лінію Бартелемі; ця позиція стосувалась тільки українців і звільнення полонених та інтернованих. У спеціальному додатку зазначалося, що половину видобутку нафти поляки повинні продавати українській стороні [1, 78–80].

У спеціальному меморіалі до української і польської сторін генерал попередив, що до його компетенції належить припинення воєнних дій і встановлення тимчасового перемир'я, а далі проблему вирішуватиме ПМК. 28 лютого 1919 р. о 19.00 українська делегація для узгодження відповіді з урядом ЗОУНР виїхала до Ходорова, у Львові залишився тільки майор Альфонс Ерле [24, 87].

Місія Антанти надала сторонам конфлікту чотири дні на роздуми, від 1 березня 1919 р. 8.00 до 5 березня 1919 р. 8.00, після чого представники Польщі та ЗОУНР мали надати офіційну відповідь. При цьому, якщо одна із сторін хотіла б відновити воєнні дії, то повинна була попередити членів місії про своє рішення не пізніше, як за 12 год. до їх початку. Члени місії наголошували на тому, що дане рішення буде мати тимчасову дію, а остаточне політично-територіальне врегулювання конфлікту у Східній Галичині прийме ПМК [25, 1].

Незважаючи на тиск місії Ж. Бартелемі й бажання керівництва ЗОУНР зберегти добрі відносини з Антантою, зазначені умови ДС відкинув. Делегація ЗОУНР, їдучи зі Львова через Ходорів, у порозумінні з урядом ЗОУНР та командуванням УГА, вирішила денонсувати угоду про перемир'я від 25 лютого 1919 р. та доручила НК УГА відновити бойові дії на фронті.

У зв'язку з відновленням бойових дій 1 березня 1919 р. Ж. Бартелемі, який чекав до визначеного терміну у Львові, надіслав М. Омеляновичу-Павленку телеграму з ультимативною заявою: якщо українська сторона не припинить вогонь, то вона бере на себе відповідальність за зрив перемир'я, а місія 2 березня покине Львів. Голова уряду ЗОУНР С. Голубович радіограмою зазначав, що місія Ж. Бартелемі у своїй діяльності і пропозиціях зважала лише на інтереси польської сторони, мала намір віддати половину території ЗОУНР Польщі. Незважаючи на щире бажання жити в мирі з сусідами, українці мусять захищатися. С. Голубович пропонував надіслати до Галичини іншу, незалежну місію [31, 269].

Отож українська делегація, що поверталася з Львова до Станиславова через Ходорів, пізно вночі 28 лютого доручила НК УГА відновити бойові дії в рамках Вовчухівської наступальної операції. Штаб негайно виконав наказ уряду ЗОУНР «До Галицької Армії», датований 1 березня 1919 р. та підписаний М. Омеляновичем-Павленком і В. Курмановичем, у якому закликав усіх старшин і вояків до подвоєння енергії в боротьбі з поляками: «на третій день переговорів запропоновано нам остаточно демаркаційну лінію, яка являється образою наших найсвятіших почувань, бо на основі цієї лінії Камінка-Струмилова, Львів, Дрогобич та від цих місцевостей на захід великі простори української території мали би стати надалі в руках поляків аж до остаточного вирішення у Парижі... До зброї, товариші команданти, старшини, стрільці і козаки! Хай нас розсудить залізо і кров» [3, 49–50]. 1 березня 1919 р. НК УГА о 18.00 повідомила коаліційну місію, що відновлює бойові дії проти поляків.

Ж. Бартелемі радіотелеграмою надав українським делегатам термін до 00.00 1 березня 1919 р., щоби пояснити недотримання домовленостей щодо тимчасового припинення військових дій. У телеграмі, скерованій місії Антанти, українська сторона повідомила, що з причин суто військових командуючий УГА змушений відновити бойові дії, які були припинені з 26 лютого 1919 р., та виконує рішення уряду ЗОУНР. Свою офіційну заяву ДС ЗОУНР зобов'язувався надати в зазначений термін згідно з попередніми домовленостями, тобто до 4 березня 1919 р.

Зі свого боку члени місії Ж. Бартелемі зазначили, що «зрив припинення воєнних дій українцями направлений проти всіх великих держав Антанти, таким чином влада ЗОУНР несе безпосередню відповідальність за такі зневажливі кроки перед Антантою за подальше ведення війни з поляками, припинення якої вимагали чотири держави Антанти». У той же час представники місії повідомили українську делегацію, що якщо вона до опівночі не змінить своє рішення, то місія Антанти виїде зі Львова 2 березня об 11.00, а відповідальним за необґрунтовані кроки недотримання в справі припинення вогню на фронті буде уряд ЗОУНР [26, 4]. До зазначеного часу відповіді від українців не надійшло, таким чином офіційне продовження бойових дій з української сторони розпочалося 1 березня о 16.30, а вже 2 березня 1919 р. відновились бойові операції ворогуючих армій [32, 123]. 1 березня 1919 р. від імені Т. Розвадовського був оприлюднений майже ідентичний наказ про відновлення воєнних дій, у якому він звернувся до польської армії та мешканців Львова: «польські війська змушені продовжувати війну проти зрадливого та підступного ворога, який спонукає до цих дій. Закликаю мирних жителів до спокою та витримки, адже за нами цілий польський народ» [26, 1].

Делегація Антанти 3 березня 1919 р. об 11.00 покинула Львів звичайним потягом № 28, завішаним прапорами країн Антанти, та виїхала до Варшави [27, 5]. У своєму інтерв'ю польській пресі Ж. Бартелемі підкреслював: «Франція і Англія є до вас прихильні, хотіли б вас бачити великими і сильними, з потужною армією як противагу відносно Німеччини» [28, 1] Ж. Бартелемі, покидаючи Львів заявив, що «відновлення бойових дій дорівнює нулю відносинам між українцями та західними державами». На пероні львівського вокзалу зібрався натовп людей, які прощалися з антантівською місією [37, 1].

Варто зазначити, що за повідомленням тогочасної преси, 3 березня на шляху до Перемишля між Городком-Ягеллонським та Родатичами відділи УГА обстріляли потяг коаліційної місії Ж. Бартелемі, хоча про його проїзд було повідомлено українського військового парламентаря, а потяг був завішаний прапорами всіх держав Антанти. У результаті обстрілу було поранено кількох осіб делегації Антанти. Після прибуття до Перемишля члени місії вислали до своїх урядів звіти про неприємний випадок [38, 4].

Отож, як слід було очікувати, переговори між супротивниками польсько-українського військового конфлікту не мали успіху. Це закономірно, бо умови, запропоновані місією Ж. Бартелемі, як писав англійський історик Харольд Темперлей, не відповідали ні етнографічному принципу, ні становищу сторін протистояння на фронті [35, 409].

Прибувши до Варшави, Ж. Бартелемі одразу виїхав до Познані, де відзвітував шефу міжсоюзної місії Антанти в Польщі Ж. Нулансу про невдачу мирних переговорів, спричинену українцями [39, 2]. До речі, Ж. Нуланс, висловлюючи обурення з цього приводу, здебільшого звинувачував С. Петлюру. 10 березня 1919 р. місія Бартелемі виїхала з Польщі до Парижа. 12 березня 1919 р., щойно прибувши до Парижа, Ж. Бартелемі, К. де Віарт та Р. Лорд

склали звіт комісії Ж. Камбона. Згідно з їхніми заявами ситуація біля Львова для поляків була критична та загрожувала поразкою від українців. Втрата Львова, з їхніх слів, мала б негативний ефект у Польщі і тлумачилась як поразка Антанти, що негайно зміцнило би позиції більшовиків та агентури, найнятої Німеччиною в організації змови проти Антанти в Східній Європі. За цих обставин комісія з польських справ звернула увагу Найвищої ради відповідним листом на потребу перекидання військ Ю. Галлера до Польщі [36, 105].

Щоб урятувати Львів дипломатичним шляхом, комісія запропонувала за запитом Найвищої ради зобов'язати уряд ЗУНР через посередництво Варшавської місії Ж. Нуланса прийняти перемир'я. А якщо така спроба матиме шанс на успіх, умови перемир'я повинні враховувати наявну ситуацію в регіоні, а точніше ситуацію з володінням нафтового родовища [37, 108–109]. Як бачимо, після приїзду до Парижа антантівська місія Ж. Бартелемі склала цілковито антиукраїнські звіти та виконала роль відвертого прибічника Польщі, виявивши односторонність та упередження щодо вирішення галицької проблеми.

Думки щодо діяльності місії Ж. Бартелемі та поведінки політиків ЗОУНР в колі українських та польських учених кардинально відрізняються. Для прикладу, як вважав відомий український історик у діаспорі Іван Лисяк-Рудницький, пропозиція Ж. Бартелемі була реальною можливістю для розв'язання польсько-української війни. З її прийняттям ліквідувався Західний фронт УНР й основний тягар боротьби переносився на Схід, де війська Директорії з останніх сил намагалися стримати натиск більшовицьких військ. Прихід добре організованої УГА на допомогу Наддніпрянщині спричинив би військову перевагу українців на східному фронті. А збереження території ЗОУНР, хоч і значно урізаною лінією Бартелемі, для УНР створило би добре організований цивільний тил для воєнних операцій на Сході держави [40, 103]. З цього приводу сучасний львівський історик Вадим Ададуров стверджує, що розрив перемир'я завдав шкоди керівництву ЗОУНР, яке обрало стратегію фаталіста: або все, або нічого [41, 30].

Самогубним вважають вчинок політикуму ЗОУНР сучасні польські історики М. Козловський, М. Вжозек та М. Клімецький. Таким чином, диктат генерала Ж. Бартелемі, зокрема запропоновані ним умови перемир'я, потрібно аналізувати з погляду соборної української стратегії, а не тільки через призму польсько-українського військового конфлікту, який у системі визвольної боротьби українського народу творив лише побічний її відтінок [6, 175–176].

У контексті діяльності союзницької місії, потрібно визнати, що місія Ж. Бартелемі та Антанта розставили психологічні перешкоди для втілення своїх планів у життя. У типово французькому намаганні творити «сильну Польщу», залишаючи за нею не тільки Львів, але й Дрогобицько-Бориславський нафтовий басейн, генерал Ж. Бартелемі сформулював свої вимоги так, що українська сторона не могла прийняти їх психологічно. Можна погодитися з думкою деяких істориків, що якби демаркаційна лінія була запропонована по лінії тогочасного фронту, то українська сторона її неодмінно прийняла б. А вже в березні 1919 р. об'єднаним українським військом з допомогою Антанти перемогла б головного ворога незалежної УНР – більшовицьку Росію. Втім, якщо розглянути диктат Ж. Бартелемі з історичної ретроспективи, стає очевидним, що ЗОУНР не мала інших варіантів, як прийняти умови, запропоновані місією Антанти. Це, мабуть, був чи не останній шанс для бажаного порозуміння з Антантою [42, 344–345].

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що антантівська місія Ж. Бартелемі не турбувалася тим, як припинити воєнні дії, а, радше, як організувати більші військові сили поляків і таким способом «умиротворити» українців. Поляки використали тимчасовий перепочинок та зуміли перевезти до Львова велику кількість потягів з воєнним матеріалом, у зв'язку з чим втручання Антанти, особливо Франції, посприяло ґрунтовній зміні ситуації на користь Польщі. Обидві місії під керівництвом Ж. Бартелемі, попри здійснений величезний обсяг роботи, не виконали свого основного завдання, а саме тимчасового припинення польсько-української війни. Однак ці делегації опосередковано вплинули на долю ЗОУНР, оскільки в майбутньому у своїх звітах та промовах їхні члени активно поширювали непривабливий образ українців як потенційних більшовиків, що згодом стало однією з передумов рішення Найвищої ради від 25 червня 1919 р., яке дозволило полякам окупувати територію цілої Східної Галичини по р. Збруч.

Список використаної літератури

1. Лозинський М. Галичина в рр. 1918–1920 / М. Лозинський. – Відень, 1922. – 236 с.
2. Лозинський М. Галичина на Міровій конференції в Парижі / М. Лозинський. – Кам'янець-Подільський, 1919. – 31 с.
3. Омелянович-Павленко М. Українсько-польська війна 1918–1919 / М. Омелянович-Павленко. – Прага, 1929. – 72 с.
4. Кучабський В. Західна Україна у боротьбі з Польщею та більшовизмом у 1918–1923 роках / В. Кучабський. – Львів : Дослідно-видавничий центр Наукового товариства ім. Шевченка, 2005. – 448 с.
5. Крезуб А. Нарис історії українсько-польської війни 1918–1919. – Нью-Йорк: Око, 1966. – 179 с.
6. Шанковський Л. Українська Галицька Армія : воєнно-історична студія / Л. Шанковський. – Вінніпег, 1974. – 396 с.
7. Карпинець І. Історія 8-ої Галицької бригади. / І. Карпинець // Літопис «Червоної Калини». – Львів. – 1933. – Ч. 7–8. – С. 30–35.
8. Шухевич С. Спомини з Української Галицької Армії (1918–1920) / С. Шухевич. – Львів, 1924. – Ч. 1. – 176 с.
9. Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР / М. Литвин, К. Науменко. – Львів : Олір, 1995. – 362 с.
10. Литвин М. Українсько-польська війна 1918–1919 рр. – Львів : Ін-т українознавства НАНУ. – 488 с.
11. Тичка Г. М. Східна Галичина у політиці Франції (1918–1919) : дис. канд. іст. наук: 07.00.02, 07.00.03. ЛНУ ім. Івана Франка. – Львів, 2018. – 285 с.
12. Klimecki M. Polsko-ukraińska wojna o Lwów i Galicję Wschodnią 1918–1919 / M. Klimecki. – Warszawa, 2000. – 291 s.
13. Kisielewski A. T. Piłsudski, Dmowski i Niepodległość osobno, ale razem / A. T. Kisilewski. – Poznań: Dom wydawniczy Rebis, 2018. – 302 s.
14. Держархів Львівської області. Ф. 257. – Т. 2. – Оп. 2. – Спр. 1412. – Арк. 2.
15. Chwila. – Lwow. – 1919. – Nr. 38.
16. Ярославин С. Визвольна боротьба на Західно-українських землях у 1918–1923 рр. / С. Ярославин. – Філадельфія : Америка, 1956. – 183 с.
17. Наша мета. – Львів. – 1919. – Ч. 3.
18. Република. – Станиславів. – 1919. – Ч. 21.
19. Тимченко Р. Відносини Української Народної Республіки й Західно-Української Народної Республіки (листопад 1918 – квітень 1920 рр.) / Р. Тимченко. – К. : Ін-т історії України НАНУ, 2013. – 347 с.
20. Gazeta Lwowska. – Lwow. – 1919. – Nr. 46.
21. Стрілець. – Станиславів. – 1919. – Ч. 10.
22. Тишик Б. Західно-Українська Народна Республіка (1918–1923) : Історія держави і права / Б. Тишик. – Львів, 2004. – 392.
23. Стрілець. – Станиславів. – 1919. – Ч. 11.
24. Ukraine and Poland in Documents. 1918–1922. / Edited by Taras Hunczak. Part I. – New York; Paris; Sydney; Toronto, 1983. – 456 p.
25. Gazeta Lwowska. – Lwow. – 1919. – Nr. 51.
26. Gazeta Lwowska. – Lwow. – 1919. – Nr. 52.
27. Gazeta Lwowska. – Lwow. – 1919. – Nr. 125.
28. Chwila. – Lwow. – 1919. – Nr. 50.
29. Kurjer Częstochowski. – Częstochowa. – 1919. – а 5.
30. Gazeta Lwowska. – Lwow. – 1919. – Nr. 44.
31. Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923. Уряди. Постаті / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; гол. ред. ради Ярослав Ісаєвич; упоряд.: Микола Литвин, Іван Патер, Ігор Соляр. – Львів, 2009. – 350 с.
32. Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923 : Ілюстрована історія / ред. М. А. Когутяк. – Львів; Івано-Франківськ : Манускрипт, 2008. – 524 с.
33. Kozłowski M. Między Sanem a Zbruczem. Walki o Lwów i Galicję Wschodnią 1918–1919 / Ę. Kozłowski. – Krakow, 1990. – 297 s.
34. Йосипишина Я. Симон Петлюра: Польща й Антанта / Я. Йосипишин // У 70-річчя трагедії 1926"1996 : зб. матеріалів про відзначення 70-річчя загибелі Симона Петлюри. – 1997. – С. 75.
35. Красівський О. Східна Галичина і Польща в 1918–1923 рр. : Проблеми взаємовідносин / О. Красівський. – К. : Вид-во УАДУ, 1998. – 304 с.
36. Лисяк-Рудницький І. Польсько-українські стосунки : Тягар історії / І. Лисяк-Рудницький // Історичні есе. В 2 т. – Київ, 1994. – Т.1. – 554 с.
37. Макарчук С. Українська республіка галичин / С. Макарчук. – Львів : Світ, 1997. – 190 с.
38. Наша мета. – Львів. – 1919. – Ч. 4.
39. Република. – Станиславів. – 1919. – Ч. 24.

40. Стахів М. Західна Україна: Нарис історії державного будівництва та збройної і дипломатичної оборони в 1918–1923 / М. Стахів. – Скрентон, 1961. – Т. 6. – кн. 1. – 220 с.
41. Ададуrow В. Політика Франції стосовно українсько-польського конфлікту за Східну Галичину в період з листопада 1918 по березень 1919 рр. / В. Ададуrow // Україна в минулому. – 1995. – Вип. 7. – С. 18–32.
42. Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923. Історія / кер. авт. кол й відп. ред. О. Карпенко. – Івано-Франківськ : Сівестрія, 2001. – 628 с.

References

1. Lozynsky, M. (1922). *Galicja in pp. 1918–1920*. Vienna, 236 (in Ukr.)
2. Lozynsky, M. (1919). *Galicja at the World Conference in Paris*. Kamyanets-Podilsky, 31 (in Ukr.)
3. Omelyanovich-Pavlenko, M. (1929). *Ukrainian-Polish War 1918–1919*. Prague, 72 (in Czech.)
4. Kuchabsky, V. (2005). *Western Ukraine in the struggle against Poland and Bolshevism in 1918–1923*. Lviv: Research and Publishing Center of the Scientific Society. Shevchenko, 448 (in Ukr.)
5. Krezub, A. (1966). *Essay on the history of the Ukrainian-Polish war of 1918–1919*. New York: Eye, 179 (in Ukr.)
6. Shankovsky, L. (1974) *Ukrainian Galician Army: military-historical study*. Winnipeg, 396.
7. Karpynets, I. (1933). History of the 8th Galician Brigade. *Litopys "Chervonoj Kalyny" (Chronicle of the "Red Viburnum")*, Lviv. 7–8. 30–35 (in Ukr.)
8. Shukhevych, S. (1924). *Memoirs of the Ukrainian Galician Army (1918–1920)*. Lviv, Part 1. 176 (in Ukr.)
9. Lytvyn, M., & Naumenko, K. (1995). *History of Western Ukraine*. Lviv: Olir, 362 (in Ukr.)
10. Lytvyn, M. (1998). *Ukrainian-Polish War of 1918–1919*, Lviv: Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, 488 (in Ukr.)
11. Tichka, G.–M. *Eastern Galicja in the politics of France (1918–1919)*: dis. Cand. ist. Science: 07.00.02, 07.00.03. LNU named after Ivan Franko: Lviv, 285 (in Ukr.)
12. Klimecki, M. (2000). *Polsko-ukraińska wojna o Lwów i Galicję Wschodnią 1918–1919*. Warszawa, 291 (in Pol.)
13. Kisielewski, A. T. (2018). *Piłsudski, Dmowski i Niepodległość osobno, ale razem*. Poznań: Dom wydawniczy Rebis, 302 (in Pol.)
14. State Archives of Lviv region. F. 257. T. 2. Op. 2. Ref. 1412. Arc. 2.
15. *Chwila*. Lwow. 1919. Nr. 38. (in Pol.)
16. Yaroslavyn, S. (1956). *Liberation struggle in the Western Ukrainian lands in 1918–1923*. Philadelphia : America, 183 (in Ukr.)
17. *Nasha meta (Our goal)*. Lviv. 1919. Part 3.
18. *Republyka (Republic)*. Stanislaviv. 1919. Part 21.
19. Tymchenko, R. (2013). *Relations between the Ukrainian People's Republic and the Western Ukrainian People's Republic (November 1918 - April 1920)*. K.: Institute of History of Ukraine NASU, 347 (in Ukr.)
20. *Gazeta Lwowska*. Lwow. 1919. Nr. 46. (in Pol.)
21. *Strilets (Sagittarius)*. Stanislaviv. 1919. Part 10.
22. Tyshchyk, B. (2004). *Western Ukrainian People's Republic (1918–1923): History of State and Law*. Lviv, 392 (in Ukr.)
23. *Strilets (Sagittarius)*. Stanislaviv. 1919. Part 11.
24. *Ukraine and Poland in Documents. 1918–1922*. (1983). Edited by Taras Hunczak. Part I. New York-Paris-Sydney-Toronto, 456 (in English)
25. *Gazeta Lwowska*. Lwow. 1919. Nr. 51. (in Pol.)
26. *Gazeta Lwowska*. Lwow. 1919. Nr. 52. (in Pol.)
27. *Gazeta Lwowska*. Lwow. 1919. Nr. 125. (in Pol.)
28. *Chwila*. Lwow. 1919. Nr. 50. (in Pol.)
29. *Courier Częstochowski*. Częstochowa. 1919. а 5. (in Pol.)
30. *Gazeta Lwowska*. Lwow. 1919. Nr. 44. (in Pol.)
31. *Western Ukrainian People's Republic. 1918–1923. Governments. Figures (2009)* / Institute of Ukrainian Studies. And. Krypyakevych of the National Academy of Sciences of Ukraine; Goal. ed. Council of Yaroslav Isayevich; order.: Mykola Lytvyn, Ivan Pater, Ihor Solyar. Lviv, 350 (in Ukr.)
32. *Western Ukrainian People's Republic. 1918–1923: Illustrated History (2008)* / ed. MA Kogutyak. Lviv – Ivano-Frankivsk: Manuscript, 524 (in Ukr.)
33. Kozłowski, M. (1990). *Między Sanem a Zbruczem. Walki o Lwów i Galicję Wschodnią 1918–1919*. Krakow, 297 (in Pol.)
34. Yosypyshyna, J. (1997). Simon Petliura: Poland and the Entente. *In the 70th anniversary of the tragedy of 1926"1996: coll. materials on the celebration of the 70th anniversary of the death of Simon Petliura*, 75 (in Ukr.)

35. Krasivsky, O. (1998). *Eastern Galicia and Poland in 1918–192: Problems of mutual relations*. K.: UADU Publishing House, 304 (in Ukr.)
36. Lysyak-Rudnytsky, I. (1994). Polish-Ukrainian relations: The burden of history. *Historical essays*. In 2 vols. Kyiv, Vol. 1. 554 (in Ukr.)
37. Makarchuk, S. (1997). *Ukrainian Republic of Galicia*. Lviv: Svit, 190 (in Ukr.)
38. *Nasha meta (Our goal)*. Lviv. 1919. Part 4.
39. *Republyka (Republic)*. Stanislaviv. 1919. Part 24.
40. Stakhiv, M. (1961). *Western Ukraine: Essay on the history of state building and armed and diplomatic defense in 1918–1923*. Skrenton, Vol. 6. book. 1. 220 (in Ukr.)
41. Adadurov, V. (1995). French policy regarding the Ukrainian-Polish conflict for Eastern Galicia in the period from November 1918 to March 1919. *Ukraina v mynulomu (Ukraine in the past)*, Issue 7. 18–32 (in Ukr.)
42. *Western Ukrainian People's Republic. 1918–1923. History* (2001) / director. aut. count and resp. ed. O. Karpenko. Ivano-Frankivsk: Sivistria, 628 (in Ukr.)

BORCHUK Stepan, Doctor of Historical Sciences, Professor of the Department of World History
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,

e-mail: borchuk_s@ukr.net,

LYZEN Yevhen, graduate student of the Department of World History Vasyl Stefanyk Precarpathian
National University

e-mail: luge82@ukr.net

ENTRANCE PEACEKEEPING MISSION UNDER CAIRMAN J. BARTHELEMY (FEBRUARY 20 - MARCH 3, 1919)

Introduction. At the present stage, Ukraine is in the active process of building its own statehood. This process is based on relations with other states and international organizations and institutions. In this context, it is extremely important to develop the issue of peacekeeping missions during the Polish-Ukrainian war of 1918-1919. After all, the experience of the past is invaluable for Ukraine in the current realities of the Russian-Ukrainian war and the activities of international institutions in its cessation.

Purpose. On the basis of previous works of Ukrainian and Polish scholars, archival materials, periodicals and memoirs of contemporaries of those events to comprehensively cover the structure, main tasks and activities of the second mission of J. Barthelemy in Eastern Galicia.

Methods. The authors of the article use a systematic approach and the principle of historicism, which allows them to comprehensively reproduce all aspects of the second mission of J. Barthelemy. The reliability and completeness of the information was ensured by the methods of source and historiographical analysis and synthesis.

Results. The article considers the activities of the second Entente peacekeeping mission in Eastern Galicia under the leadership of French General Joseph Barthelemy, analyzes the reasons for its emergence and the consequences of diplomatic work for both sides of the Polish-Ukrainian military conflict of 1918–1919. important instructions on the further penetration and strengthening of the positions of the Entente in the Galician region. In addition, the mission was to develop measures to combat the revolutionary movement and socialist ideas in the newly created states of Eastern Europe. Its equally important task was to study the circumstances of the Polish-Ukrainian conflict, to assess the prospects for the use of Polish and Ukrainian troops in the struggle against Bolshevik Russia.

Originality. The state of scientific development of the problem indicates the urgency of its comprehensive study and the need to attract new sources to cover peacekeeping missions led by French General J. Barthelemy in the context of the Entente's decisive influence on resolving the Polish-Ukrainian military conflict of 1918–1919.

Conclusion. It is traced that the characteristic feature of the mission headed by J. Barthelemy was its pro-Polish orientation, formed under the influence of a large-scale and professionally organized propaganda campaign by Polish diplomats.

It is noted that the mission of J. Barthelemy not only did not reconcile the parties involved in the war, but on the contrary, incited each other. At the same time, she promised the Ukrainians the political support of the Entente, and the Poles the Drohobych-Boryslav basin, which was in the hands of the Ukrainians. It is clear that such recommendations made it difficult to wait for a truce.

Key words: *peacekeeping mission, J. Barthelemy, ZUNR-ZOUNR, Poland, Entente, Eastern Galicia*

Одержано редакцією 23.03.2022
Прийнято до публікації 25.05.2022